

T.C.
ADALET BAKANLIğI

**BÜTÇE SUNUŞ
KONUŞMASI** 2013 YILI
(TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu)

SADULLAH ERGİN
Adalet Bakanı

**KASIM
2012**

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	5
ADALET BÜTÇESİ VE YATIRIM POLİTİKAMIZ	9
YARGININ İŞ YÜKÜNÜN AZALTILMASI	13
YARGI TEŞKİLATININ GÜÇLENDİRİLMESİ	21
CEZA İNFAZ SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ	27
YARGI HİZMETLERİNİN ALTYAPISININ GÜÇLENDİRİLMESİ	37
YARGI ALANINDA ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ	45
İNSAN HAKLARI ALANINDAKİ ÇALIŞMALAR	51
SONUÇ	55

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri,

Bakanlığımızın 2013 yılı bütçesi münasebetiyle çalışmalarımız konusunda sizleri bilgilendirmek, değerli görüş ve önerilerinizi almak için huzurlarınızdayız.

Bu vesileyle Yüce Meclisimizin Plan ve Bütçe Komisyonunu saygıyla selamlıyorum.

Değerli Milletvekilleri,

Ülkemizin güçlü ve hızlı işleyen, sorunsuz bir yargı sistemine sahip olabilmesi için gerek Hükümet gerekse de Bakanlık olarak var gücümüzle samimi bir çalışma gayretindeyiz.

Meclisimizin de, adalet sistemimize ilişkin çalışmalarımıza büyük bir hassasiyetle yaklaştığını belirtmek isterim. Bu tespite, daha nitelikli bir yargı hizmeti için yüksek yargı organlarında ve ilk derece yargı yerlerinde görev yapan hâkim ve savcılarımızın, savunma hizmeti gören avukatlarımızın, adalet teşkilatında özveriyle çalışan personelimizin üstün gayretlerini de eklemek isterim.

Doğaldır ki; çalışmalarımızın neticelerini tümüyle vermesini sabırsızlıkla beklemekteyiz. Aldığımız önemli neticelere rağmen sorunların tümünün çözülmesi ne yazık ki zaman almaktadır. Sistemin tüm parçalarının eksiksiz işleminin sağlanmasının zaman alması için tabiatından kaynaklanmaktadır.

Ama evvelemerde başta yüksek yargı olmak üzere tüm yargı teşkilatında süreçlerin hızlanmaya başladığı konusunda önemli verilere ulaştığımızı bildirmek isterim. Bundan daha da önemlisi, bugün için yargı organlarında geçmişle kıyaslanamayacak derecede demokrasi ve insan hakları hassasiyetinin hakim olduğunu görmekteyiz.

Evrensel uygulamalar konusunda daha duyarlı olan ve mevzuat alt yapısının yenilenmiş olmasının verdiği gle hareket eden yargı organları zamanla daha da iyiye doğru ilerlemektedir.

Değerli Milletvekilleri,

Bizim adalet hizmetlerinde kaliteye verdiğimiz anlam “yararlanıcıların memnuniyeti” dir. lke genelinde memnuniyet düzeyini ykselere çekememiş bir yargı hizmetinin nitelikli olduğundan bahsedilmesi mümkün değildir.

Adalet hizmetlerinde kalitenin; makul sürede yargılama, kanun yoluna başvuru oranlarının düşüklüğü, kanun yollarında tespit edilen hukuiki hata miktarının azlığı, evrensel demokrasi ve insan haklarına paralel anlayışın hâkim olması gibi birçok unsurunun olduğu bilinmektedir.

Yararlanıcıların memnuniyetinin tam olarak sağlanması ancak bu unsurların hayata geçirilmesi ile mümkündür. Diğer unsurlar da zaman zaman ifade edilmekle birlikte ülkemizde adalet hizmetlerinde kalite bugün için büyük oranda yargılamaların gecikmesinin önlenmesi noktasında toplanmaktadır. Halen yürüttüğümüz yargı reformu çalışmalarımız kalitenin tüm yönlerine yönelik olmakla birlikte doğal olarak bu sorun üzerinde yoğunlaşmiş bulunmaktadır.

Bu sorunla mücadelede belirlediğimiz ilk politika yargı organlarının önüne gelen iş yükünün azaltılmasıdır. Geçen yıllarda kanunlaşan mevzuat paketlerine hâkim olan önemli anlayışlardan biri bu olmuştur. Zira hukuk ve ceza alanında ortaya çıkan her uyuşmazlığın yargı or-

ganlarının önünde çözülmesinin beklenmesi akılcı olmayacaktır. Esasında dünya üzerinde böyle bir yargı sistemi de bulunmamaktadır. Bu durum vatandaşlarımızın çözümsüzlüğe mahkûm edilmesi anlamına gelmemekte, uyuşmazlıkların daha çabuk ve kolay bitirilmesi amacını taşımaktadır.

Sistemin, prosedürlerin uzunluğu sorunuyla baş edebilmesi için adım atılan bir diğer alan ise insan kaynaklarının ve teşkilat yapısının güçlendirilmesidir. Yüksek yargı organlarının güçlendirilmesi, hâkim ve savcı sayısı ile personel sayısının artırılması için yürütülen olağan üstü çalışmalar sorun tamamen ortadan kalkıncaya kadar sürdürülecektir.

Adalet sisteminde değişimin bir diğer unsurunu ise alt yapı konusunda yapılanlar oluşturmaktadır. Yapılan yeni adalet sarayları fiziki yapısı ve teknolojik donanımı ile önemli bir ihtiyacı karşılamıştır. Uygulamaya koyulan yüksek standartlara sahip bilişim sistemimiz ise daha nitelikli adalet hizmeti sunulmasına zemin hazırlamaktadır.

Yargılamaların makul sürede sonuçlandırılması yanında adalet sisteminin kalitesinin artırılması amacına hizmet edecek diğer bir faaliyet alanını da ceza infaz sistemimiz oluşturmaktadır. Cezaevleri Türkiye’de olduğu gibi tüm dünyada benzer sıkıntıların yaşandığı kurumlar olarak bilinmektedir. Bu gün için infaz kurumlarımızın dünya ölçeğinde yaşanan kapasite sorunu dışında çok önemli sorunlar yaşamadığını peşinen ifade etmek isterim.

Bize göre adalet hizmetleri alanında uluslararası ilişkilerin birden fazla boyutu bulunmaktadır. Bunların ilkinin “adli işbirliği” oluşturmaktadır. Yargılama faaliyetlerini yakından ilgilendiren uluslararası yardımlaşmaya ilişkin işlemlerin nitelikli biçimde yürütülmesi yargı organlarını ve dolayısıyla vatandaşlarımızı yakından ilgilendirmektedir. Uluslararası ilişkilerin bir diğer boyutu ise uluslararası kuruluşlarla ilişkilerdir. Bu ilişkilerin nitelikli biçimde sürdürülmesi bizler için ufuk

açıcı olmanın yanında ÷lkemizin uluslararası iddiasını güçlendirmektedir. Diğer ÷lkelerle yürüt÷len ortak proje ya da çalışmalar ise yeni uygulamaların geliştirilmesinde bize yardımcı olmaktadırlar. Son yıllarda Bakanlık olarak tüm bu alanlarda daha aktif politikalar yürütmekteyiz.

÷lkemiz demokrasisinin daha da güçlendirilmesinin ancak mevzuat altyapısında ve zihniyet yapısında değişikliğin gerçekleşmesi ile oluşacağı inancıyla hareket etmekteyiz. Bu nedenle şu anda Yüce Meclisimizin çatısı altında sürdür÷len yeni Anayasa hazırlıklarını önemsemekteyiz. Ama yeni Anayasamızı beklerken 1982 Anayasasının izin verdiği ölçülerde önemli bir değişimi sağlamış ve sağlamaya devam etmekteyiz. Bu değişim başta yeni temel kanunlarımız olmak üzere tüm mevzuatımızda somutlaşmaktadır. Biz bu değişime, insan hakları uygulamalarının geliştirilmesi amacıyla Bakanlığımızda oluşturduğumuz kurumsal yapılanma vasıtası ile katkı sağlamayı amaçlamış bulunmaktayız.

Değerli Milletvekili Arkadaşlarım,

Bakanlığımız şimdiye kadar belirttiğim alanların dışında birçok alanda önümüzdeki süreçte yürüteceği çalışmalarını planlamış bulunmaktadır.

Konuşmamın bundan sonraki bölümünde öncelikle Bakanlığımızın mali yapısı ile ilgili bazı hususları arz edecek ve daha sonra belirttiğim başlıklarla ilgili bazı ayrıntıları sizlerle paylaşacağım.

ADALET BÜTÇESİ VE YATIRIM POLİTİKAMIZ

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri,

Her alanda olduğu gibi adalet alanında da hizmetlerin kalitesi ve etkinliğine yönelik bir değişimin gerçekleştirilmesi ancak yeterli mali imkânların sağlanabilmesi halinde mümkündür.

Bundan hareketle, Bakanlığımızca son yıllarda tahsis edilen bütçe oranında iş yapma anlayışı terk edilmiş ve vizyonumuza uygun bir bütçenin tahsis edilmesi için gerekli tüm çalışmalar yapılmıştır.

İhtiyaç duyduğumuz bütçenin tahsis edilmesi doğrultusundaki çabalarımızın son yıllarda belli oranlarda sonuçlarını verdiğini sizlere ve tüm yargı kamuoyunun bilgisine sunmak isterim.

Elbette ki merkezi yönetim bütçesinin imkânları dâhilinde gerçekleşen bütçe büyümesi ile ihtiyaçlarımızın bütününün karşılandığını ifade edemeyiz. Ama gerçekleşen miktarlara baktığımızda geçmişe oranla çok daha iyi bir noktada olduğumuzu görmekteyiz.

Bu kapsamda örneğin Bakanlığımıza, tahsis edilen toplam yatırım bütçesinin, 2009 yılında 663.185.105, 2010 yılında 759.050.000, 2011 yılında 652.700.000, 2012 yılında 707.932.000, 2013 yılı Tasarısında ise 1.091.150.000 TL olduğunu görmekteyiz.

Rakamlara bakıldığında her yıl belli oranda artış yaşandığı görülmektedir. 2012 yılına oranla 2013 yılı tasarısında gerçekleşen % 55'lik artış ise önümüzdeki yılı ciddi bir yatırım yılı olarak planlamamızdan kaynaklanmıştır.

Daha önceki yıllarda gerçekleştirdiğimiz yatırımlara ilaveten önümüzdeki yıl yapacaklarımız özellikle;

- Ceza infaz kurumlarının kapasite sorununun çözülmesine dönük yatırımların bitirilmesi,
- Yargıtay ve bölge adliye mahkemesi hizmet binalarının tamamlanması,
- Daha önceki yıllarda tamamlayamadığımız ve yeni yapmayı düşündüğümüz adliye saraylarının tamamlanması,
- Vatandaşlarımızın hayatını kolaylaştıracak bir proje olan Sesli ve Görüntü Bilişim Sistemi yani SEGBİS'in tam olarak hayata geçirilmesi,
- Denetimli serbestlik kapsamında “elektronik kelepçe” çalışmalarının tamamlanması,

konularında olacaktır.

Belirttiğim başlıklar bizim vazgeçemeyeceğimiz öncelikler olarak diğer yatırım ihtiyaçlarımızın önüne geçirilmiştir. Bu başlıklardaki ihtiyaçlarımız görüştüğümüz Tasarıda yer almaktadır.

Bu münasebetle taleplerimize gösterdikleri hassasiyetten dolayı ve bu hassasiyetin ileride de sürdürüleceği inancıyla Yüksek Planlama Kurulu, Maliye Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığına huzurlarınızda teşekkürlerimi sunmak isterim.

Değerli Milletvekilleri,

Son on yılda adalet teşkilatında düzenli olarak hizmet genişlemesi yaşanmıştır. Adalet saraylarının toplam kapalı alanı on yıl öncesine göre dört kat artmıştır. Hâkim, savcı ve personel sayısında önemli artışlar yaşanmıştır. Güncel kalabilmesi için sürekli yatırım yapılması gereken bir bilişim sistemi yargının hizmetine sunulmuştur. Adliyelerin her türlü teknik donanımı ile diğer donanımları hizmetin niteliğine uygun hale getirilmiştir.

Belirttiğim bu hizmet genişlemesi yatırım bütçesine paralel olarak cari bütçede de artışı gerektirmiştir. Bu kapsamda Bakanlığımıza tahsis edilen toplam cari bütçenin, 2009 yılında 3.107.125.200, 2010 yılında 3.400.148.000, 2011 yılında 4.476.752.500, 2012 yılında 4.838.587.000, 2013 yılı Tasarısında ise 6.034.041.000 TL olduğunu görmekteyiz.

Tıpkı yatırım bütçesinde olduğu gibi cari bütçede de mali kaynak ihtiyacımız stratejik planlama anlayışı çerçevesinde belirlenmektedir. Önümüzdeki yıl yürütülecek çalışmalar bu anlayışın bir gereği olarak elbette yapılan işin öngörülebilir olması nispetinde önceden belirlenmektedir.

Önümüzdeki yıl; kaç adliye sarayı yapacağımızı, ceza infaz kurumlarında ne kadar kapasite artışı sağlayacağımızı, hâkim-savcı ve personel sayısında artışın ne oranda olacağını bilmekteyiz. Tüm bunları istatistik verilere dayalı olarak yaptığımız öngörüler ile uluslararası kıyaslamalara göre belirlemekte olduğumuzu bilgilerinize sunmak isterim.

Adalet sarayı yapımındaki hedefimiz, tüm illerdeki adalet saraylarının ihtiyaçlara göre yenilenmesi ile başta büyük ilçeler olmak üzere diğer merkezlerdeki adalet saraylarından bazılarının hükümet konakları dışında hizmetin niteliğine yakışır biçimde yenilenmesi şeklinde belirlenmiştir. Binaların tasarımı, iş miktarı, hâkim-savcı ve personel sayısı gibi objektif kriterlere göre belirlenmektedir.

Ceza infaz kurumlarının kapasite sorununun aşılması çalışmaları ise tamamen objektif verilere dayalı olarak ihtiyaç duyulacak kapasitenin hesap edilmesi ile belirlenmiştir.

Hâkim-savcı ve personel sayısı ise Avrupa Adaletin Etkililiği Komisyonunun verilerine dayalı olarak yapılan uluslararası kıyaslama da dikkate alınarak muhtemel iş durumuna göre belirlenmektedir.

Bu belirtilenler dışında atılan diğer adımlarda da objektif verilere dayalı öngörülerle hareket edilmektedir.

Değerli Milletvekilleri,

Bütçe bahsinde belirtmek istediğim bir diğer husus ise tüm yargı teşkilatında bütçenin hazırlanıp harcanmasına kadar olan mali yönetim kapasitesinin her geçen gün daha da geliştiğidir. Yaptığımız bilgilendirme ve eğitim çalışmaları sonuçlarını vermektedir. Ulaştığımız noktada gerçek mali ihtiyacın eksiksiz biçimde tespiti ile harcama süreçlerinde hata payının düşürülmesi mümkün olmuştur.

Öte yandan özellikle büyük adliyelerde idari işlerin profesyonel biçimde yürütülmesi doğrultusunda çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. Yargı mensuplarının denetim ve gözetimi altında sağlayacağımız yönetim mekanizması, hepinizin bildiği devasa adliyelerin daha nitelikli idaresini sağlayacak ve aynı zamanda yargı mensuplarının idari işlerle daha az meşgul olmalarını temin edecektir.

Diğer konulara geçmeden önce yargının mali yönetimi kapsamında bilhassa vurgulamak istediğim bir husus ise HSYK'nın bağımsız bütçeye sahip olmasının sağlanmasıdır. Referandum neticesi gerçekleştir-diğimiz Anayasa değişikliği ile HSYK tıpkı Yüksek Mahkemeler ve Türkiye Adalet Akademisi gibi ayrı bir bütçeye kavuşmuştur.

YARGININ İŞ YÜKÜNÜN AZALTILMASI

Değerli Milletvekilleri,

Makul sürede yargılama, daha nitelikli yargılama gibi adaletin kalitesine ilişkin meseleler ancak makul sınırlar içerisindeki iş yükü ile mümkün olacaktır.

Bu tespit açıkça ifade edilmeli ve tüm yönleriyle anlaşılmalıdır. Yüzlerce dosya ile duruşmaya çıkan bir hâkimin ya da bir yıl boyunca binlerce dosyayı sonuçlandırmaya çalışan bir savcının her bir işe, işin niteliğine uygun vakit ayırmasını beklemek takdir edersiniz ki insafsızlık olacaktır.

Ülkemizde hâkim ve savcılar dosyaların başlangıcından sonlandırılmasına kadar, kalem işleri hariç bütün işlemlerini yaparlar. Duruşma hazırlığı, duruşmanın yapılması, ara kararların yerine getirilmesi, kararın yazılması, kesinleştirilmesi, kalemin idaresi gibi aklınıza gelen tüm işler hâkim ve savcılarımızca yerine getirilir.

Avrupa ülkelerine kıyasla hâkim ve savcı sayımız henüz istenen seviyede değildir ve o ülkelerde olduğu gibi kendilerinin iş yükünü azaltacak bir ara kademe personel bulunmamaktadır.

Bunlardan hareketle, konuşmamın önceki bölümlerinde de ifade ettiğim altyapıya ilişkin sorunların giderilmesi ve daha nitelikli yargı hizmetine ilişkin olarak alınacak önlemlere ilave olarak yargı organlarına gelen iş yükünü azaltmaya mahsus önlemler ile insan kaynaklarının güçlendirilmesine yönelik adımların atılması gerekmektedir.

Uyuşmazlıkların çözümünde, idareye bazı sorumlulukların yüklenmesi ya da inisiyatif tanınması, noterlik gibi kurumların kullanılması yanında uzlaşma ve arabuluculuk ile kamu denetçiliği gibi uygulamaların sistemimize kazandırılması belirtilen amaca yönelik bulunmaktadır. Bunlar dışında gerçekleştirilen mevzuat değişikliklerinde uyuşmazlık üreten alanların da mümkün olduğunca ortadan kaldırılması hedeflenmektedir. Bunun örneğini idarenin taraf olduğu uyuşmazlıkların azaltılmasına dönük çalışmalar oluşturmaktadır.

Geçtiğimiz dönemde kanunlaşan mevzuat paketleri ile bir takım suçların adli makamlar önüne gelmeyecek şekilde idari yaptırıma bağlanması, veraset ilamlarının noterler tarafından verilmesi, idarenin taraf olduğu uyuşmazlıklarda sulh, davadan vazgeçme gibi prosedürlerin işletilmesinin kolaylaştırılması gibi önlemler önemli oranda rahatlama sağlamıştır.

Bunun dışında, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin geliştirilmesi kapsamında ceza yargılamasında uzlaşma ve hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk uygulaması önemli bir aşama olarak kaydedilmektedir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun da 2006 ve 2009 yıllarında yapılan değişiklikler ile uzlaşma kurumunun ceza muhakemesi sisteminde daha etkin hale getirilmesine çalışılmıştır. 2012 yılında kanunlaştırdığımız 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ile uyuşmazlıkların alternatif çözüm yolları arasına arabuluculuk da katılmıştır.

Uyuşmazlıkların alternatif çözüm yolları bahsinde ayrıca, Türkiye'de Kamu Denetçiliği Kurumunun oluşturulması için yapılan kanuni düzenleme ile terör nedeniyle veya terörle mücadele sırasında veya sonucunda zarar gören kişilerin zararlarının yargı yoluna gitmelerine gerek kalmadan, idarece en kısa süre içinde ve sulh yoluyla karşılanması için yapılan düzenleme de sayılmalıdır.

2012 yılında yürüttüğümüz çalışmalardan birisi de uzun yargılamalardan kaynaklanan mağduriyetlerin önlenmesine ilişkindir. Yüce Meclisimizin gündeminde bulunan Tasarı ile tazmin usulü öngörülmektedir. Bu sistemin hayata geçmesi ile birlikte vatandaşlarımız, mağduriyetlerinin giderilmesi için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine kadar gitmek zorunda kalmayacaktır.

Değerli Milletvekilleri,

Temel mevzuatın hazırlanması esnasında yargı makamları önüne gelen iş yükünün azaltılması hususu göz ardı edilmemiştir. Örneğin, hukuk mahkemelerinde yargılama usullerini düzenleyen temel kanun olan 1086 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. Kanun ile hukuk yargılamasında basit, kolay, pratik, sistematik, sürdürülebilir, sorun çözmeye odaklı ve kötü niyetli davranışların önüne geçecek tedbirler alan bir usul getirilmiştir.

Bunun dışında mevzuatımızda yer alan yargılamaları yavaşlatıcı hükümlerin tek tek ele alınmak suretiyle değiştirilmesi de ilk defa uygulamaya konulan bir yöntem olmuştur.

Yargı hizmetlerinin daha etkin, süratli ve verimli şekilde sürdürülebilmesi amacıyla yapılan değişikliklerin ilki 9 Şubat 2011 tarihli ve 6110 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun olmuştur. Bu kanunla Yargıtay ve Danıştay'ın daire ve üye sayıları artırılmış ve bu mahkemelerin kapasiteleri güçlendirilmiştir.

İkinci değişiklik ise 31 Mart 2011 tarihli ve 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanundur.

Üçüncü değişiklik ise 26 Ağustos 2011 tarihli 650 sayılı KHK kapsamında yapılmıştır.

Bu KHK ile, hakim ve savcı sayısının artırılabilmesi için kolaylıklar getirilmiştir.

6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla ise;

- 1111 sayılı Askerlik Kanunu ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunundan kaynaklanan bazı suçlar mahkemelerin görev alanı dışına çıkarılmıştır
- 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda yapılan değişiklikle bazı icra suçlarının mahkeme önüne gelmesi engellenmiştir
- 5682 sayılı Pasaport Kanununda yapılan değişiklikle bu Kanunda yer alan bazı suçlar kabahate çevrilerek, mahkemelerin görev alanı dışına çıkarılmıştır.
- 6831 sayılı Orman Kanununda yapılan değişiklikle, bazı basit orman suçları, kabahat niteliğine dönüştürülmüş ve idarî para cezası yaptırımına bağlanmıştır.
- 1512 sayılı Noterlik Kanununda yapılan değişiklikle bazı işlemlerin mahkemeler yanında noterler tarafından da yapılabilmesi imkânı getirilmiştir.
- 2575 sayılı Danıştay Kanunu ve 2797 sayılı Yargıtay Kanununda yapılan değişiklikle Yargıtay ve Danıştay'a yeni kadrolar ihdas edilmiştir.
- 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununda yapılan değişiklikle duruşmalı temyiz talepleri için öngörülen parasal sınır artırılmıştır.
- 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama

Şekli Hakkında Kanun ile 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununda yapılan değişiklikle, Cumhuriyet savcılarının, asliye ceza mahkemelerindeki duruşmalara ve Nüfus Hizmetleri Kanunu ve Türk Medeni Kanunu hükümleri uyarınca katılması öngörülen davaların duruşmalarına katılması uygulamasından vazgeçilmiştir.

2012 yılında bu değişikliklerin uygulamadaki yansımaları izlenmiş ve 2 Temmuz 2012 de TBMM de kabul edilen 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun ile ek önlemler alınmıştır.

6352 sayılı Kanun ile;

- İdari yargı organlarının daha hızlı, etkin ve işlevsel çalışabilmesi temin edilmiştir.
- Cumhuriyet savcılıklarının ve mahkemelerin iş yükünün azaltılması amacıyla bazı suçlar kabahate dönüştürülmüş ve bazı kabahatlerde karar verme yetkisi adli makamlardan alınarak idari makamlara devredilmiştir.
- Başta alkollü ve ehliyetsiz araç kullanmak olmak üzere bir kısım özel kanunlar gereğince verilmesi gereken idarî yaptırım kararlarının mülki amirler tarafından verileceği düzenlenmiştir.
- Elektrik hırsızlığı karşılıksız yararlanma suçu olarak düzenlenmiş ve bu suç nedeniyle oluşan zararın giderilmesi halinde kamu davası açılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Böylece, yargı mercilerinin iş yükünün hafifletilmesi ve yargısal faaliyetlerin hızla ve etkili bir şekilde yürütülmesinin sağlanması amaçlanmıştır.

Değerli Milletvekili Arkadaşlarım,

Yargıtay ve Danıştay için alınan önlemler sayesinde işlerin önemli oranda hızlandığı görölmektedir. Yüksek Mahkemelerde biriken dosyaların eritilmesinde önemli mesafe kaydedilmiştir.

Son dört yılda Yargıtay'a yıllık ortalama 650.000 dosya gelmiş, bunlardan her yıl 550.000 adedi incelenerek karara bağlanmış, her yıl 100.000 dosya arşivde bekleyen dosyalara eklenmeye devam etmiştir. 2007 yılı başında arşivde bekleyen dosya sayısı 650.000 iken bu sayı 2011 yılı sonunda 1.150.000'e ulaşmıştır. Ancak, yüksek yargının kurumsal kapasitesinin arttırılmasının sonucu olarak, incelenmeyi bekleyen dosya sayısı 1.150.000'den 880.000'in altına inerek 2011 yılı rakamlarına göre iş yükü üçte bir oranında azaltılmıştır.

Yargıtay'da karara bağlanan dosya sayısının, 2008 de 523.484, 2009 da 553.168, 2010 da 562.171, 2011 de 786. 468, 2012 yılının Ekim ayı itibariyle 723.057 olduğu görölmektedir.

Danıştay'da karara bağlanan dosya sayısı ise 2008 de 99.284, 2009 da 106.959, 2010 da 103.880, 2011 de 137.921 olmuştur.

Aynı ümit verici sonuçların 2012 yılı itibariyle ilk derece mahkemelerde de yaşandığı görölmektedir. Buna ilişkin istatistiki yansımalar asıl olarak 2012 yılının sonu itibariyle alınacaktır.

Değerli Milletvekilleri,

İnsan kaynakları alanına ilişkin önlemler, iş yükünün dikkate alınması yanında Avrupa ölkelerindeki rakamların da takibi suretiyle alınmaktadır. Avrupa Adaletin Etkililiği Komisyonu (CEPEJ), 47 ölkeyi kıyaslayarak hazırladığı en son Raporu 20 Eylül 2012 tarihinde yayımlamıştır. 2010 verilerine dayanarak hazırlanan bu Rapora göre; yüz bin kişiye

düşen hakim sayısı Almanya’da 24,3, İtalya’da 15, Fransa’da 10,7 ilen Ülkemizde 10,6 dır. Üstelik belirttiğim üç ülkede de bu rakamlara ilaveten profesyonel olmayan çok sayıda hâkim görev yapmaktadır.

Her ne kadar nüfus itibariyle Türkiye’ye yakın durumda olan Avrupa Konseyi üye ülkelerinin karşılaştırılmasında hâkim sayıları bakımından Ülkemiz istenilen düzeyde değil ise de, son yıllarda düzenli bir şekilde hâkim sayılarının artmakta olduğu görülmektedir.

Yine belirttiğim Raporda yer alan bilgilere göre Ülkemiz 2008 – 2010 yılları arasında Avrupa Konseyi’ne üye ülkeler içerisinde hâkim sayısını en çok arttıran 12 ülkeden biri olmuştur. Ülkemizde 2002 yılında yüz bin kişiye düşen hâkim sayısı 7. 49 iken 2010 itibariyle bu rakam 10.6, bugün itibariyle ise 11.6 olmuştur.

Hâkim- savcı sayısının artırılması için son yıllarda yürütülen çalışmalar kapsamında az önce belirttiğim mevzuat değişikliği ile avukatlıktan mesleğe alınma usulünün kolaylaştırılması doğrultusunda önlem alınmıştır. Bu uygulama ile birlikte, alımlar artırılarak önümüzdeki süreçte hâkim- savcı sayısındaki açığın kapatılması amaçlanmaktadır.

Az önce de belirttiğim gibi birçok gelişmiş ülkede profesyonel olmayan hâkimlik uygulamasının yanında hâkim ve savcılara mesleklerinde yardımcı olan ara kademeler bulunmaktadır. Hatta bazı ülkelerde bu kadrolar çekişmesiz yargıya ilişkin bazı işleri de üstlenmişlerdir.

Güçlü bir personel yapısı ile hâkim ve savcıların yaptıkları işleri daha rahat yürüteceklerini düşünmekteyiz. Hâkim ve savcılarının ayrıntılarıyla boğuşmalarını önleyecek kademelerin yargı teşkilatımızda da görev yapmasının sağlanması için halen hazırlık çalışmalarını sürdürmekteyiz. “Adli yardımcı” şeklinde bir kadroya atanacak yeterli yetkinlikteki personel, teşkilatımıza güç katacaktır.

Bugün için yargı teŖkilatının personel sorunu büyük oranda çözülmüŖtür. Adliyelerde görev yapan personel sayısı son on yılda % 130 oranında artış göstermiŖtir. Bu durum teŖkilatımızda kalem işleri açısından büyük bir rahatlama sağlamıŖtır.

YARGI TEŐKILATININ GÜÇLENDİRİLMESİ

Değerli Milletvekilleri,

Adalet hizmetlerinin etkililiği az önce belirttiğim çalışmalar yanında teşkilat yapısına ilişkin bazı önlemlerin alınmasını da gerektirmektedir. Bu önlemler insan kaynakları ve alt yapı çalışmalarının güçlendirilmesine bağlı bulunmaktadır.

Yargı teşkilatımızda insan kaynakları ve altyapı çalışmalarının her geçen gün daha da güçlenmesine paralel olarak teşkilat yapısında da önemli gelişmeler yaşanmıştır.

Bu konuda atılan ve atılacak adımlar şu başlıklar altında toplanmaktadır;

- Yüksek mahkemelerin güçlendirilmesi
- Bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçirilmesi,
- Mahkeme sayılarının artırılması
- İhtisas mahkemelerinin sayılarının artırılması
- Yargı teşkilatının ülke genelinde dağılımının etkinleştirilmesi
- Bakanlığın teşkilat yapısının güçlendirilmesi

Değerli Milletvekilleri,

Hepinizin malumu olduğu üzere ilk derece mahkemelerinden verilen kararların çok büyük bir kısmı Yüksek Mahkemelerimizin hukuki denetimine tabidir. Bu durum Yüksek Mahkemelerimizin önüne her yıl önemli miktarda dosyanın gelmesine neden olmaktadır.

Yüksek mahkemelerimiz yıllarca bu iş yüküyle orantılı olarak gözden geçirilmemiş ve güçlendirilmemiş yapılarıyla baş etmeye çalışmışlardır. Olağanüstü çalışma temposuyla bile bu iş yükünün altından kalkılması mümkün olmamıştır. Her yıl incelenmeksizin devreden dosyalarla 2011 yılına gelinmiştir.

2011 yılında bu sorunun çözülmesi için önemli bir adım atılmıştır. 6110 sayılı Kanunla gerçekleştirdiğimiz değişiklikle; Yargıtay ve Danıştay'ın daire ve üye sayıları artırılmış ve dairelerin iki heyet halinde çalışabilmesine imkân sağlanmıştır. Üye ve daire sayısının artması ile birlikte Cumhuriyet savcısı, tetkik hâkimi ve personel atamaları da gerçekleştirilerek bugün gördüğümüz hızlı ve verimli çalışma temposuna zemin hazırlanmıştır.

Bunlara ilaveten bu yıl Temmuz ayı itibariyle kanunlaştırdığımız 6352 sayılı Kanun ile de Danıştay'ın ilk derece mahkemesi sıfatıyla gördüğü davaların bir kısmının ilk derece idare mahkemelerine devredilmesi, Danıştay'ın temyiz mercii sıfatıyla baktığı davaların da azaltılması ve Danıştay savcılığına ilişkin değişiklikler yapılması suretiyle verimlilik yönünde önlemler alınmıştır.

Değerli Milletvekilleri,

Teşkilat yapısına ilişkin önlemlerden birisini de bölge adliye mahkemeleri oluşturmaktadır. Bölge adliye mahkemelerinin kanuni alt yapısı tamamlanmıştır. Halen 15 yerde kurulu bulunan mahkemelerin faaliyete geçmesi ile birlikte daha etkin bir kanun yolu incelemesini sağlamayı hedeflemiş bulunmaktayız.

Bölge adliye mahkemeleri boyutu itibariyle teşkilatımızda bugüne değin gerçekleştirilen en kapsamlı yapısal değişikliği öngörmektedir. Bu nedenle mahkemelerin sorunsuz biçimde faaliyete geçmesi için azami ihtiyatla hareket etmekteyiz. Mahkemeleri bugüne değin faaliyete geçirmememizin en önemli nedeni budur.

2012 yılı bu konuda önemli aşamaların kat edildiği bir yıl olmuştur. Hizmet binası eksikliklerinin giderilmesi için gereken adımlar atılmış, bunun için ihtiyaç duyulan mali kaynak hesap edilmiş ve yatırım bütçemizde öngörülmüştür.

Her ay düzenli olarak Bakanlık bünyesinde Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılarının katılımının sağlandığı toplantılar düzenlenerek çalışmalara hız kazandırılmaktadır. Hâkim, Cumhuriyet savcısı ile personel ihtiyacı konusunda gerekli planlamalar yapılmıştır. Önümüzdeki süreçte tüm çalışmaların tamamlanması suretiyle bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçirilmesini sağlayacağımızı bilgilerinize sunmak isterim.

Değerli Milletvekilleri,

Hâkim ve Cumhuriyet savcısı sayısının artırılmasına paralel olarak ülke genelinde mahkeme sayısını da artırmaya büyük önem vermekteyiz. Bu kapsamda 2002 yılından buyana mahkeme sayısında yüzde 30'luk bir artış sağlanmıştır.

Önem verdiğimiz bir diğer husus ise yargıda uzmanlaşmanın sağlanmasıdır. İhtisas mahkemelerinin belli alanlarda daha etkin yargılama yaptığı gerçeğinden hareketle ihtisas mahkemelerinin sayılarını artırmaktayız. Bu alanda 2002 yılına oranla yaklaşık yüzde 100 lük bir artış oranını yakalamış bulunmaktayız.

Değerli Milletvekilleri,

Önümüzdeki süreçte TBMM gündemine getireceğimiz mevzuat değişikliklerinden birisi de Bakanlığımızın teşkilat yapısının güçlendirilmesi için olacaktır.

Malumunuz olduğu üzere Bakanlığımızın teşkilat yapısı 1984 yılında kabul edilen Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Ka-

nunla oluşturulmuştur. Şimdiye kadar bu Kanun üzerinde on beş kez değişiklik yapılmıştır.

Bu değişikliklerle belli konularda aşama kaydedilmekle birlikte günümüzün ihtiyaçlarını karşılayan, stratejik yönetim anlayışına uygun bir teşkilatın oluşturulması zorunlu hale gelmiştir.

Sürekli gelişip değişen koşulların getirdiği, “koruyucu hukuk”, “adli yardım”, “mağdur, tanık ve çocuk hakları”, “yargı bilişim hizmetleri” gibi konuları da içerecek şekilde yeni bir yapılanmanın oluşturulması hedeflenmektedir.

Halen üzerinde çalışmayı sürdürdüğümüz Tasarı ile gündeme getireceğimiz konulardan birisi, UYAP kapsamında yürütülen yargı bilişim hizmetlerinin tüm yargı teşkilatını kapsayacak bir organizasyon yapısına kavuşturulması olacaktır.

İdari yargıya ilişkin işler ve icra ve iflas işleri ayrı birimler halinde bu teşkilat yapısı içerisinde yer alacaktır. Bakanlığımız 2012 yılında bazı uluslararası kuruluşlar ile büyükelçiliklerde “adalet müşaviri” görevlendirmiştir. Bu faaliyet Teşkilat Kanunumuzdaki değişiklik önerisinde “Adalet Bakanlığı yurt dışı teşkilatı” olarak karşılık bulacaktır.

Koruyucu ve destekleyici hizmetler biriminin kurulması ile adli yardım, mağdur, tanık ve çocuk hakları, bilirkişilik, adalete erişim ve koruyucu hukuk gibi alanlarda önemli yenilikler öngören faaliyetlerin artırılarak ve geliştirilerek yürütülmesi planlanmaktadır.

Konuşmamın daha önceki bölümlerinde de belirttiğim üzere adalet teşkilatında hâkim ve Cumhuriyet savcılarının işlerini daha da etkin yürütmesi için bir uzmanlık kadrosu öngörmekteyiz. “Adli yardımcı” kadrosu olarak öngördüğümüz bu değişiklik Teşkilat Kanunu Tasarısında gündeme getireceğimiz bir diğer husus olacaktır.

CEZA İNFAZ SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

Değerli Milletvekilleri,

Bakanlığımızın üzerine önemle eğildiği diğer bir faaliyet alanı da ceza infaz sistemidir. Ceza infaz sistemine ilişkin atacağımız adımları belirlerken, insan hakları ile yeniden topluma kazandırma konularına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Ceza infaz uygulamaları, sadece tutuklu, hükümlü ya da onların yakınlarını değil tüm toplumu ilgilendirmekte ve adeta toplumun medeniyet düzeyinin bir ölçüsü olmaktadır. Ceza infaz uygulamaları hakkında kamuoyunun zamanında ve doğru bilgilendirilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu konuda başta medya mensupları olmak üzere, tüm ilgililerin hassasiyet göstererek doğru bilgiye dayalı yargılarda bulunmaları gerekmektedir.

Konuşmamın başında da belirttiğim gibi bu alanda tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de benzer sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu gün için ceza infaz kurumlarımızın başlıca sorunu kapasite sorunudur. İnsan haklarına dayalı bir anlayış ile kapasite sorunu da dahil tüm sorunların çözümü için yoğun çalışmalar yapılmaktadır.

Ama bizim uğraşı alanımız sadece kapasiteye ilişkin sorunların aşılması olmayıp birçok alana yönelik bulunmaktadır. İnfaz sistemimizin, kurumların kapasite sorununun giderilmesi, denetimli serbestlik hizmetlerinin daha da etkin uygulanması gibi konularda gösterdiği değişim ortadadır. Elektronik kelepçe konusunda atılan somut adımlarla da alanında önemli bir yeniliğe imza atılmaktadır.

Ceza infaz alanında ön plana çıkan çalışmalarımız şunlar olmuştur;

- Uluslararası standartlara uymayan kurumlar ile düşük kapasiteli ilçe ceza infaz kurumlarının kapatılması,
- Modern infaz uygulamalarına elverişli, uluslararası standartlara uygun ceza infaz kurumlarının açılması,
- Mevzuatın insan haklarına, uluslararası kurallara ve değişen ihtiyaçlara uygun bir şekilde yenilenmesi,
- Ceza infaz kurumu personeli sayısının artırılması ile personel eğitiminin geliştirilmesi,
- Denetimli serbestlik sisteminin geliştirilmesi,
- Elektronik kelepçe gibi uygulamaların ülkemize kazandırılması,
- Kurumlardaki sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi,
- Çocuk infaz sistemine yönelik çalışmaların tamamlanması,
- Hükümlü ve tutukluların eşleriyle bir araya gelmelerine imkan tanınması,
- Çocuk hükümlülerin anne ve babalarıyla daha çok vakit geçirmelerine imkan tanınması,
- Cenaze amacıyla izne ayrılan hükümlü ve tutukluların evde kalabilmesine imkan tanınması,
- Hayatını tek başına idame ettiremeyen ağır hasta veya sakat olan mahkumların infazının ertelenmesi,

Değerli Milletvekilleri,

Ceza infaz kurumlarının mevcudunda artışlar yaşandığı hepimizin malumudur. Hükümlü ve tutuklu sayısı 2009 yılında 116.340, 2010 yılında 120.804, 2011 yılında 128.604 ve 2012 yılı Kasım ayı itibariyle 128.119'dur.

Bu rakamlardaki artış ekonomik ve sosyal ilişkilerin yoğunlaşması, nüfusun artması gibi olgular yanında özellikle iki sebebe bağlı bulunmaktadır.

Bunlar,

- İnfaz mevzuatımızdaki şartla tahliye sürelerinin uzatılması,
- Yargılamaların hızlandırılmasına yönelik çalışmaların neticesi olarak Yargıtay’ın daha hızlı karar veriyor olmasıdır.

Yıllara göre artan mevcut karşısında, kapasitenin arttırılması ve uluslararası standartların sağlanması için yatırımlara devam edilmektedir. 2002 yılından itibaren 14.509 kapasiteye sahip 68 yeni ceza infaz kurumunun açılışı yapılmıştır. 2012 yılı içerisinde ise toplam 13 yeni ceza infaz kurumu açılmış, 7 ek bina yapımı tamamlanmıştır. Halen 3 ceza infaz kurumunun inşaatı ihale aşamasındadır. 2013 yılında 36 ceza infaz kurumu inşaatının, 2014 yılında 71, 2015 yılında ise 33 ceza infaz kurumunun inşaatının tamamlanarak hizmete açılması hedeflenmektedir.

Esasında bu kurumların inşasıyla hedeflediğimiz sadece kapasite artışı değildir. Aynı zamanda fiziki alt yapı yönünden de büyük bir dönüşümü hedeflemiş bulunmaktayız. Bu nedenle 2002 yılından itibaren içerisinde Bayrampaşa ve Ulucanlar gibi eski infaz sistemini bünyesinde barındıran Kurumların da bulunduğu 210 ceza infaz kurumu kapatılmıştır.

Değerli Milletvekilleri,

İnfaz sistemimizdeki değişimin ana karakteri mevzuat altyapısındaki iyileştirmelerde de kendini göstermektedir.

Mevzuat altyapısındaki değişiklik 2004 yılında “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun” ile başlatılmıştır. Bu değişiklikle infaz sistemimiz çağdaş devlet uygulamaları ile paralel ve daha insancıl hale getirilmiştir.

Bu dönemde yapılan önemli bir diğer mevzuat değişikliği ise gelişmiş bir infaz uygulaması olan denetimli serbestliğin ülkemize kazandırılması olmuştur.

Süreç içerisinde meydana gelen bazı ihtiyaçların karşılanması ve infaz sistemimizin insan hakları anlayışımız çerçevesinde geliştirilmesi için de bazı önemli değişiklikler de yapılmıştır. Bu değişiklikler insan hakları çerçevesindeki ihtiyaçları dikkate aldığımızı ve bu konudaki bireysel ve toplumsal talepleri hassasiyetle karşıladığımızı göstermektedir.

31 Mart 2011 tarihli ve 6217 sayılı Kanunla, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 94 ve 116 ncı maddelerinde yapılan değişikliklerle, hükümlü ve tutukluların anne, baba, eş, kardeş veya çocuğunun ölümü hâlinde infaz kurumunun bulunduğu yer ayırımı yapılmaksızın cenazesine katılma hakkı tanınmıştır.

650 sayılı KHK ile kapsam genişletilerek ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımların cenazelerine de katılma imkanı tanınmıştır.

Bu değişikliklerle de yetinilmemiş bu alandaki taleplerin hassasiyetle karşılanması suretiyle bu yılın Nisan ayında bir değişiklik daha gerçekleştirilmiştir. Bu değişiklikle: ana, baba, eş, kardeş, çocuk ile eşin anne veya babasından birinin yaşamsal tehlike oluşturacak önemli ve ağır hastalık hâllerinin bulunması nedeniyle bunlardan her biri için bir defaya mahsus olmak üzere hasta ziyareti amacıyla izin verilmesi düzenlenmiştir.

Halen bu değişikliklerle getirilen yeniliklerin uygulaması izlenmektedir. Uygulamadan kaynaklanan bazı yakınmaların giderilmesine ilişkin olarak önümüzdeki süreçte ne gibi önlemler alınabileceği üzerinde çalışmalar sürdürülmektedir.

Değerli Milletvekilleri,

İnfaz personeli sayısında yaşanabilecek sıkıntılar cezaevlerimizde başta güvenlik olmak üzere tüm alanlarda birçok olumsuzluk doğurabilmektedir. Tüm adalet personeline olduğu gibi ceza infaz personeli sayısında da yaşanan sıkıntıları büyük oranda aşmış bulunmaktayız.

Ceza infaz kurumunda çalışan personel sayısı 2002 yılında 25.405 iken 2 Kasım 2012 tarihi itibarıyla 41.759 olmuştur. Yani personel sayısı % 64 oranda artırılmıştır. Bunlara ilaveten 2013 yılında da ihtiyacı karşılamaya yeter sayıda personel alımı hedeflenmektedir.

Personel sayısının artırılması yanında önem verilen bir diğer husus da insan kaynaklarının niteliğinin artırılmasıdır. Son yıllarda yeni alımlarla birlikte mesleki yetkinliğin sürekli arttığını görmekteyiz. Bu durum kaliteyi etkileyen bir unsur olarak bilhassa dikkate alınmalıdır.

Bunlara ilaveten ceza infaz kurumları ve denetimli serbestlik müdürlüklerinde görev yapan personelin mesleğe hazırlık ve mesleki yeterliliklerinin artırılması için uluslararası standartlarda eğitim veren Ankara, İstanbul, Erzurum ve Kahramanmaraş'ta bulunan 4 Eğitim Merkezimiz halen eğitim faaliyetlerine devam etmekte olup Denizli Eğitim Merkezi de önümüzdeki birkaç ay içerisinde hizmete açılacaktır.

Eğitim merkezlerimizin kurulmasından 2012 yılının Kasım ayına kadar toplam 76.063 personele çeşitli alanlarda eğitim verilmiştir. Ayrıca uluslararası işbirliği çerçevesinde birçok ülkenin infaz personeline bu eğitim merkezlerimizde eğitim vermeye devam edilmektedir.

Personel yapısında görülen iyileşme, diğer gelişmelerle birlikte; asiye olaylarında azalmayı, meydana gelen olaylara daha etkin müdahaleyi ve geçmişte sıkça şikayet edilen olumsuz uygulamaların ortadan kalkmasını sağlamıştır.

Değerli Milletvekilleri,

Ceza adalet ve infaz sisteminin sadece hürriyeti bağlayıcı ceza ya da ekonomik nitelikteki cezalarla sınırlandırılması, gelişmiş ülkelerde uzun yıllar önce terk edilmiştir. Fiilin hafifliği ya da hürriyeti bağlayıcı cezanın belli miktarının çektirilmesine bağlı olarak alternatif infaz yöntemleri her geçen gün daha da fazla uygulanır hale gelmiştir.

Denetimli serbestlik; şüpheli, sanık veya hükümlünün toplum içerisinde denetim ve takibinin yapılarak iyileştirilmesi ve topluma kazandırılması amacıyla ihtiyaç duyulan her türlü hizmet, program ve kaynakların sağlandığı alternatif bir ceza ve infaz sistemidir.

Denetimli serbestlik, başta suç sayılan fiilleri işleyenler olmak üzere tüm toplum açısından insancıl uygulamalar içermekte ve ıslah kabiliyetinin yüksek olması nedeniyle bu alanda önemli fırsatlar getirmektedir.

Tüm bu imkanlardan faydalanılması için 2005 yılında yürürlüğe giren yeni infaz rejimi ile birlikte denetimli serbestlik teşkilatı ülkemizde de kurulmuştur.

Bugün itibariyle Ülke genelinde örgütlenmesini tamamlayan denetimli serbestlik teşkilatı, hizmetlerini her geçen gün daha da geliştirmektedir. Bu kapsamda hakkında denetimli serbestlik kararı verilen kişi sayısı, 2009 yılında 78.775, 2010 yılında 104.662, 2011 yılında 130.402 ve 2012 yılı Ekim ayı itibariyle 125.589 olmuştur. Halen 150.750 şüpheli, sanık ve hükümlünün denetim, takip ve iyileştirme çalışmaları yapılmaktadır.

Denetimli serbestlik hizmetlerinin gelişmesi ve güçlenmesi ile denetimli serbestlik teşkilatına yeni görevler verilmiştir. Ceza infaz kurumlarında ceza oranının belirli bir kısmı infaz edilen hükümlülerin koşullu salıverilmelerine bir yıl kala denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezalarının infazı imkânı getirilmiştir. Bu yeni sistem hükümlülerin dış

dünyaya uyum sağlamaları ile aile bağlarının güçlendirilmesine olanak tanımaktadır. Bu kapsamda Kasım ayı itibariyle 33.500 kişi bu uygulamadan yararlanmıştı.

Denetimli serbestlik hizmetlerinin nitelikli biçimde sunulması ve toplumun suç ve suçludan korunması, bazı teknolojik imkânlardan faydalanılmasını gerektirmektedir. Şüpheli, sanık ve hükümlülerin toplum içinde izlenmesinin, gözetiminin ve denetiminin gerekmesi durumunda elektronik izleme sisteminin (elektronik kelepçe) kullanılması yasal olarak mümkün hale getirilmiştir.

Birçok gelişmiş ülkede uygulanan elektronik izleme teknolojisinin ülkemizde de uygulanması için yürütülen çalışmalar son aşamaya gelmiştir. Bakanlığımız bu noktada önemli bir yatırımı başlatmıştır. Pilot uygulama başarı ile yürütülmekte ve halen bu kapsamda bir kısım sanık, şüpheli ve hükümlünün elektronik kelepçe kullanılmak suretiyle takip edilmesine devam olunmaktadır. Önümüzdeki yıl sistem bütünüyle uygulanır olacak ve kapsam her yıl biraz daha genişletilecektir.

Değerli Milletvekilleri,

Ceza infaz kurumlarında sunulan sağlık hizmetlerinin kalitesi büyük önem taşımaktadır. Kayda değer çalışmalar yürüttüğümüz alanlardan birisinin de sağlık hizmetleri olduğunu belirtmek isterim.

Bu konuda yapılan ilk çalışma ceza infaz kurumlarındaki sağlık birimlerinin güçlendirilmesi olmuştur. Sağlık Bakanlığı ile müştereken yürüttüğümüz faaliyetler neticesinde yeterli teknik donanıma sahip sağlık birimleri oluşturulmuştur.

Bu sağlık birimlerinde yeterli miktarda sürekli ya da kısmi zamanlı hekim ve sağlık personeli bulunması imkânı sağlanarak ihtiyaç duyan hükümlü ya da tutukluların gecikmeksizin bu imkândan faydalanması sağlanmıştır. Bu konudaki hassasiyetimizin tüm personelimizce de gösterilmesi için gerekli uyarı yapılmıştır.

Öte yandan dış sağlık kurumlarına sevk hizmetlerinin hızlı biçimde yürütülmesi için de gerekli önlemler alınmıştır. Asli görev sevk edilen dış sağlık birimlerinin sorumluluğunda olmakla birlikte, buralardaki tutuklu ya da hükümlü odaları üzerinde de durulmaktadır.

Bunun için ilgili kurumlarla gerek Bakanlığımız gerekse Cumhuriyet başsavcılıklarımız nezdinde girişimlerde bulunulmuştur. Yeterli sayı ve donanımda mahkûm ya da tutuklu odasının oluşturulması konusunda her geçen gün daha da fazla yol kat edilmektedir.

Değerli Milletvekilleri,

İnfaz sistemine ilişkin olarak Bakanlığımızın iyileştirme çalışmalarından birisini de infaz kurumlarında bulunan çocuklara dönük uygulamalar oluşturmaktadır.

Ceza infaz sistemine dahil olan çocuklar; fiziksel, zihinsel, sosyal ve psikolojik gelişme açısından özel uygulamalara ihtiyaç duymaktadırlar. Bu nedenle; çocuklara yönelik her türlü çalışma, çocukların fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak; yetişkinlerden ayrı olarak değerlendirilmektedir.

Ülkemizde tutuklu çocuklar, kendilerine özgü kapalı ceza infaz kurumlarında; çocuk kapalı ceza infaz kurumunun olmadığı yerlerde ise yetişkin ceza infaz kurumlarının çocuklar için ayrılmış bölümlerinde tutulmaktadır. Hükümlü çocuklar ise çocuk eğitim evlerinde kalmaktadır. 31 Ekim 2012 tarihi itibarı ile kurumlarımızda toplam 1.943 çocuk bulunmaktadır.

Cezaevlerinde bulunan çocuklarımızın şartlarının daha iyi noktaya taşınabilmesi çalışmaları kapsamında onlar için tasarlanmış kurumlar inşa edilmektedir. Bu kapsamda İzmir Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Ankara Çocuk Eğitimevi hizmete açılmıştır. Diyarbakır, Tarsus ve Kayseri'ye çocuk ve gençlik kapalı ceza infaz kurumu, İstanbul ve İzmir'e çocuk eğitimevi yapımı planlanmıştır.

Öte yandan tutuklu ve hükümlü çocuklarımızın eğitimlerine devam etmeleri; kişiliklerini geliştirmelerine olanak sağlayacak hobiler edinmeleri ve sosyal-kültürel faaliyetlere katılmaları, ihtiyaç duydukları psiko-sosyal yardım ve destek programlarını almaları sağlanmaktadır.

Kurumlarda bulunan çocukların her türlü ihtiyacının karşılanması için de azami gayret sarf edilmektedir. Bu kapsamda ceza infaz kurumlarında bulunan çocukların yaşları konusunda hassasiyet gösterilmektedir. Ayrıca çocuk infaz sistemine yönelik çalışmalarımız kapsamında uluslararası işbirliği de yapılmaktadır. Bu kapsamda Avrupa Birliği ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortak projeler yürütülmektedir. Bu projelerin amacı; Çocuk Koruma Kanunu'nun etkin bir şekilde uygulanması, çocukların adil yargılamasına katkı sunulması, çocuk adalet sisteminde sektörler arasında etkin işbirliği yapılması, özgürlüklerinden yoksun bırakılan çocuklara yüksek standartta hizmet verilmesi, bu şekilde yasa çerçevesinde çocukların bütün haklarının tam olarak yaşama geçirilmesinin sağlanmasıdır.

Bakanlığımızca suça sürüklenen çocukların korunması yönünde atılan her adım çok kıymetli olmasına karşın tek başına yeterli değildir. Bu nedenle tüm kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra konuya farklı açılardan bakabilen ve destek veren sivil toplum kuruluşları ile de koordineli çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çerçevede birçok kurum ve kuruluşla müştereken önemli çalışmalar yürütülmektedir.

Değerli Milletvekilleri,

Ceza infaz sistemimize ilişkin olarak öngördüğümüz ve uzun süredir üzerinde çalıştığımız bir değişiklik geçtiğimiz günlerde Sayın Başbakanımız tarafından kamuoyuna duyurulmuştu.

Bu değişiklik cezaevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular için aile görüşmesi uygulamasının getirilmesidir. Bu tarz bir uygulamanın birçok ülkede var olduğu bilinmektedir.

Hükümlü ve tutukluların, infaz ve ıslah rejimi kapsamında bu uygulamadan faydalanmasına ilişkin sınırlamalar ile uygulamanın çerçevesi halen hazırlığını sürdürdüğümüz mevzuat değişikliği ile belirlenecektir.

Bu mevzuat değişikliğinden sonra gerekli fiziki dönüşüm sağlanarak önlemler alınacak ve uygulamaya geçilecektir.

Değerli Milletvekilleri,

Ceza infaz sistemimiz konusundaki sözlerime son vermeden önce halen bazı kurumlarımızda devam eden açlık grevleri ile ilgili düşüncelerimi de sizlerle paylaşmak istiyorum.

Açlık grevleri esasında ceza infaz uygulamalarına yönelik eleştirilerden kaynaklanmayıp daha çok bazı siyasi ya da sosyal taleplerin ifadesi görüntüsü arz etmektedir.

Bizim bu olaya yaklaşımımız insani noktada bulunmaktadır. Olayın başlangıcından bu yana şahsım ve Bakanlığım tarafından, grevlere son verilmesi için çalışmalar sürdürülmüştür. Ayrıca sürekli olarak hükümlüler uzman hekim ve psikologların gözetimi altında tutularak kendilerine gerek fiziksel, gerekse psikolojik destek sağlanmış, açlık grevine girenlerin kilo ve tansiyon ölçümü yapılarak sağlık durumları sürekli gözetim altında tutulmuştur. Bu grevlerin derhal sonlandırılması için huzurlarınızda tekrar çağrıda bulunmak istiyorum.

Sürece katkıda bulunacak iyi niyetli herkesle görüşmeye açık olduğumuzu belirterek, tüm kamuoyunun bu konuyu siyasi mülahazalara alet etmeden aynı duyarlılıkla ve soğukkanlılık içinde karşılaşması için çağrıda bulunuyorum. Ayrıca bu süreçte tahriklere karşı herkes duyarlı olmalıdır.

YARGI HİZMETLERİNİN ALTYAPISININ GÜÇLENDİRİLMESİ

Sayın Başkan,

Değerli Milletvekilleri,

Adalet hizmetlerinin alt yapısını, hizmetlerin görüldüğü fiziki mekanlar, kullanılan bilişim sistemi, bilişim sistemi dışındaki teknolojik donanım ve hizmet araçları oluşturmaktadır.

Ayrıca bu bahiste devletimizin tek resmi bilirkişilik organı olan Adli Tıp Kurumunun da ele alınması mümkündür. Adli Tıp Kurumunca yürütülen hizmetler adalet hizmetlerinin hemen hemen bütün yönlerini etkileyebilmektedir. Bu nedenle bu hizmetlerin daha nitelikli yerine getirilmesi yönündeki çalışmalara büyük önem vermekteyiz.

Bizim adli bilimlere yönelik politikamızın ana unsurlarını;

- Hizmetlerin ülke geneline yaygınlaşması,
- Teknolojik donanımın sürekli yenilenmesi,
- Alanında uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi,
- İnsan kaynakları yapısının sürekli güncellenmesi,

oluşturmaktadır.

Yürütülen çalışmalarla belirtilen alanlarda önemli mesafeler kaydedilmiştir.

Bu gün için Kurum geçmişe kıyasla oldukça güçlü bir insan kaynakları yapısına kavuşmuştur. Örneğin 2002 yılında Kurumda görev yapan

sağlık hizmetleri sınıfından uzman sayısı 112 iken bugün bu sayı 242, asistan sayısı 49 iken bugün 66 olmuştur.

Diğer bazı alanlardaki personel artışı ise şu şekildedir.

- Sağlık hizmetleri sınıfından ikinci görevli uzman sayısı 53 iken 86
- Biyolog sayısı 18 iken 43,
- Kimyager sayısı 7 iken 40,
- Mühendis sayısı 43 iken 95,
- Teknisyen sayısı 9 iken 23,

olmuştur. Bunlar dışında Kurumda; antropolog, fizikçi, otopsi teknisyen yardımcısı, sağlık teknikeri ve tekniker hiç bulunmazken gerekli alımlar yapılmıştır.

Kurumun çalışmalarını oldukça yetersiz binalarda sürdürmesine son verilmiş ve birçok yerde modern hizmet binaları yapılmıştır.

İnsan kaynakları ve diğer alanlarda yaşanan gelişmelere paralel olarak teşkilat yapısında da önemli genişleme sağlanmıştır. 2002 yılında 6 olan grup başkanlığı sayısı 9'a, 20 olan şube müdürlüğü sayısı 43'e çıkarılmıştır. Ayrıca cinsel saldırı muayene merkezi ile otopsi merkezleri açılarak daha hızlı ve kaliteli hizmet sunumu sağlanmıştır.

Teknolojik yenilenme ve insan kaynaklarındaki değişim uluslararası akredite olmuş laboratuvarlar oluşturulmasına imkân sağlamıştır. Bu gün için çeşitli dallarda akreditasyon çalışmaları genişletilerek sürdürülmektedir.

Adli bilimler alanındaki çalışmalarımız neticesi, bu alandaki uluslararası iddiamız da her geçen gün artmaktadır. Kurumumuz yürütülen çalışmalar neticesi Avrupa Adli Bilimler Ağı'na (ENFSI) üye olmuştur. Öte yandan bu yıl içerisinde Avrasya Adli Tıp ve Adli Bilimler Akade-

misi (EAFMS) kurulmuştur. Söz konusu Akademi'nin Başkanlığını beş yıllığına ülkemiz üstlenmiştir.

Öte yandan Adli Tıp Kurumumuz son yıllarda birçok ulusal ve uluslararası bilimsel etkinlik düzenlenmesine öncülük etmektedir. Bu etkinliklerin en önemlilerinden birisi geçtiğimiz Temmuz ayında İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz 22. Dünya Adli Bilimler Kongresidir (IALM 2012). Kongrede yerli ve yabancı 1500 civarında bilim insanının çeşitli konular üzerinde bilgi alışverişinde bulunması sağlanmıştır.

Değerli Milletvekilleri,

Bugün için kamu ya da özel hemen hemen her organizasyon bilişim sistemlerinden faydalanarak hizmet sunmaktadır.

Bizim adalet teşkilatında hayata geçirdiğimiz UYAP bilişim sistemi bu noktada önemli bir farklılık arz etmektedir. Bu sistem yargı hizmetlerinde kullanılmak üzere özgün olarak bizim yargı mensuplarımız ve mühendislerimiz tarafından gerçekleştirilmiştir.

Dünyada kapsam, yetenek ve büyüklük itibariyle bütünüyle buna benzeyen başka bir sistem bulunmamaktadır. Bu özelliği ile bilişim sistemimiz Dünyada kendi dalında birçok ödül almış bulunmaktadır. En son “UYAP SMS Bilgi Sistemi” Birleşmiş Milletler Kamu Hizmetleri Ödülünde kendi bölgesinde Dünya Birincisi, “UYAP Bilişim Sistemi” devlette bilgi yönetimini artırma kategorisinde Dünya ikincisi olmuştur. Ayrıca birçok ülke bu projeden faydalanmak için talepte bulunmaktadır.

Bugün için mahkemeler, Cumhuriyet savcılıkları, icra daireleri ve ceza infaz kurumları gibi birimlerde, yargısal ya da idari tüm işler sistem üzerinden gerçekleştirilmektedir. Tüm yargı mensupları, avukatlar ve vatandaşlara hizmet veren UYAP Bilişim Sistemi adeta canlı bir organizma gibi kendini her geçen gün yenilemektedir.

Sistemin, nüfus, emniyet, PTT, Tapu ve Kadastro, Merkez Bankası gibi yirmi sekiz kurumla entegrasyonu sağlanmıştır. Bu kurumların çoğuyla artık elektronik ortamda bilgi ve belge alışverişi gerçekleştirilmektedir. Örneğin nüfus ya da Tapu ve Kadastro Teşkilatından evrak gelmesi için eskiden sürekli yeni duruşma günü verilmesi gerekirken artık dakikalar içerisinde gerekli bilgi ve belgeler temin edilebilmektedir. Yine icra daireleri, bazı kayıtlar üzerine online haciz koyup kaldırabilmektedirler. Ayrıca birçok kurumla entegrasyonun sağlanması için çalışmalar sürdürülmektedir.

Bugün için kolluk birimlerimiz aranan kişileri doğrudan UYAP üzerinden sorgulayabilmektedir. Bu uygulama ile işlemlerin hızlanması sağlanmış ve mahkeme kayıtları ile kolluk kayıtları arasındaki uyumsuzluklar önlenmiştir.

Elektronik imzanın bugün için en geniş kullanıldığı teşkilat yargı teşkilatıdır. Yargı teşkilatının tümünde elektronik imza kullanılmaktadır. Bu şekilde yazışmalar hızlanmış bulunmaktadır. Postada evrak beklemesi gibi bir uygulama artık kalmamıştır. Örneğin bir mahkemenin hazırladığı bir talimat evrakının, hazırlanışı, postaya verilmesi, postada beklemesi ve postadan alınması gibi tüm süreçler geçmişte en az 15 gün sürerken bu gün için bu işlemler anlık olarak yapılabilmektedir.

UYAP'ın en önemli hedeflerinden biri de adalete erişim imkanlarının geliştirilmesidir. Bu nedenle UYAP'ta vatandaşlarımıza, avukatlarımıza, resmi ve özel kurumlarımıza internet üzerinden online yargı hizmeti sunulması için gerekli yapılar oluşturulmuştur. Bu çerçevede geliştirilen UYAP Vatandaş Bilgi Sistemi vatandaşlarımıza, Avukat Bilgi Sistemi ise avukatlarımıza birçok imkan sunmaktadır. Bilirkişiler elektronik imza veya mobil imzaları ile internet üzerinden bağlanarak bilirkişi olarak atandığı dosyaya erişebilmekte ve raporlarını sunabilmektedirler.

Kamu kurum ve kuruluşları ile özel şirketler, tarafı oldukları davaları bir bütün halinde artık UYAP Kurum Portalı üzerinden takip edebilmektedirler.

Adalet erişim imkanını geliştiren diğer uygulamalar ise yararlanıcıların davaları ile ilgili bilgilere adeta zamandan ve mekândan bağımsız olarak ulaşmalarını sağlayan UYAP SMS Bilgi Sistemi ile UYAP 118’li Servisler hizmetidir.

Değerli Milletvekilleri,

2012 yılında yürüttüğümüz bazı yenilikleri bilgilerinize sunmak isterim bunların birincisi Danıştay’ın da artık UYAP kapsamına girmesi olmuştur. Bununla birlikte yargı sistemimizin tüm parçaları bilişim sistemine dahil olmuş ve hizmetler daha da güçlenmiştir.

İkinci yenilik ise Strazburg’taki Avrupa Konseyi Nezdindeki Daimi Temsilciliğimiz ve Dışişleri Bakanlığı arasında kurulan entegrasyondur. Bu entegrasyon sonucu artık internet üzerinden yazışma yapılmakta, savunma metinleri başta olmak üzere ilgili bilgi ve belgeler online olarak Daimi temsilciliğe iletilmektedir. Yine AİHM ile yaptığımız görüşmeler sonrası AİHM’in güvenli ağ sisteminin kullanımı ülkemizce Nisan 2012’de kabul edilmiştir. AİHM tarafından hükümete tebliğ edilen başvurular ve ilgili evraklar doğrudan bu güvenli ağ sistemi üzerinden alınmakta, evraklar aynı şekilde sistem üzerinden AİHM’e iletilmektedir. Ayrıca AİHM’in Fransızca ve İngilizce olarak yayınladığı kararların ayrıca Türkçe olarak yayınlanması yönündeki işbirliği temaslarımız da devam etmektedir.

Bir diğer yenilik ise Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru işlemlerine ilişkindir. Başvuruların UYAP Bilişim Sistemi üzerinden yapılabilmesini sağlayan yazılım da 23 Eylül 2012 tarihinde tamamlanarak faaliyete alınmıştır.

Halen bu alanda üzerinde çalıştığımız bir husus ise adliye birleştirme çalışmasının yapıldığı yerlere ilişkindir. Adliyesi birleştirilen yerlerde, vatandaşlarımızın kurulacak bir teknolojik sistem üzerinden PTT nin aracılığı ile yargı çevresine dahil olduğu adliye ile ilgili adli işlemlerini yapabilmesi üzerinde çalışılmaktadır. Halen bu konuda test çalışmaları sürdürülmektedir. Yakın bir tarihte çalışmalarımız tamamlanacaktır.

Değerli Milletvekilleri,

Yargı hizmetlerine ilişkin olarak üzerindeki çalışmalarda son noktaya geldiğimiz önemli bir çalışmamız daha bulunmaktadır.

Bu çalışma, yargı yerlerinde “Sesli ve Görüntülü Bilişim Sistemi”nin (SEGBİS) kullanılmasıdır. Bu uygulama beraberinde zaman ve emek tasarrufunu getirecektir. Sistem Cumhuriyet başsavcılığı ya da mahkemenin yargı çevresi dışında bulunan veya o yargı yerinde hazır bulunmayan kişilerin video konferans yoluyla dinlenilmesine ve kayıt altına alınmasına ilişkin olmaktadır.

Sistem bu unsurlarıyla;

- Yol tutuklamalarındaki mağduriyetleri ortadan kaldıracaktır.
- Ceza infaz kurumlarından nakilleri azaltacaktır.
- Otomatik kayıt sistemini getirmesi nedeniyle zaman ve emek tasarrufu sağlanacaktır.
- Objektif, tartışmasız ve denetlenebilir bir kayıt sistemini beraberinde getirecektir.
- Diğer yargı yerlerine yazılan talimat sayısını azaltacak ve talimatla ifade alma yerine uzaktan doğrudan ifade alınmasını sağlayacaktır.
- Sistem topyekûn olarak yargıdaki sürati ve kaliteyi artıracaktır.

Değerli Milletvekilleri,

Bugün için, büyük oranda geride bıraktığımız bir sorun alanı ise hizmet binalarıdır. Hizmet binalarının yenilenmesi çalışmalarında önemli mesafeler kaydedilmiştir. 2002 yılından itibaren yapımı tamamlanan 157 adalet sarayı bunun bir göstergesidir. Halen yapımı devam eden 39, proje ve ihale gibi çeşitli aşamalarda bulunan 66 adalet sarayı bulunmaktadır.

Yeni yapılan adalet saraylarımız modern işletim sistemine uygun donanımlara sahiptir. Bu konuda geçmişte sıkça rastlanılan hizmetin saygınlığına uymayan görünümler artık geride kalmıştır.

Daha önce de belirttiğim gibi bu konuda halen yürüttüğümüz en önemli çalışma bölge adliye mahkemelerine ilişkindir. Önümüzdeki süreçte binaların yapımına ilişkin çalışmalar neticelendirilecektir.

YARGI ALANINDA ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

Değerli Milletvekilleri,

Adalet hizmetleri alanında uluslararası ilişkilerin güçlendirilmesi için çok boyutlu bir politika izlemekteyiz.

Bu politikayla,

- Uluslararası yardımlaşmaya ilişkin işlemlerin nitelikli biçimde yürütülmesi,
- Uluslararası kuruluşlarla ilişkilerin geliştirilmesi,
- Diğer ülkelerle yürütülen ortak proje ya da çalışmaların artırılması, Hedeflenmektedir.

Bu kapsamda ilk olarak hakim ve Cumhuriyet savcılarımızın yabancı dil kapasitesinin artırılması için yaptıklarımızı bilgilerinize sunmak isterim. Bu konudaki kapasitenin artırılması, uluslararası etkileşime ve gelişime daha açık bir yargı teşkilatına sahip olmamıza imkan sağlamaktadır.

Bu konuda yürüttüğümüz çalışmalar şunlardır;

- Yurt içindeki çeşitli üniversitelerle anlaşma yapılarak her yıl belli miktarda yargı mensubunun yabancı dil eğitimi alması sağlanmıştır. Bu kapsamda 2005 yılından itibaren 486 yargı mensubu yabancı dil eğitimi almıştır.

- 2005 yılından itibaren de her yıl belirli sayıda hakim ve Cumhuriyet savcısı İngiltere, ABD, Fransa ve Almanya’da bir yıl süre ile yabancı dil eğitimine gönderilmektedir. Bu kapsamda 177 kişi yurt dışında eğitim görmüştür.

- Hakim ve Cumhuriyet savcılarının mesai sonrası katıldıkları yabancı dil eğitimlerine mali katkı yapılmaktadır.

Bu çalışmalara ilaveten ayrıca HSYK tarafından da hâkim ve Cumhuriyet savcılarının yurt dışında yabancı dil eğitimi alabilmesi için çalışma yürütülmeye başlanmıştır.

Değerli Milletvekilleri,

Her ülkede kendine özgü şartlara bağlı olarak adalet sistemleri farklılık göstermektedir. Öte yandan farklı şartlara rağmen ortak aklın üzerinde ittifak sağlayabileceği birçok alan bulunmaktadır. Bu kapsamda ulusların adalet alanında işbirliği önemli fırsatlar doğurmaktadır.

Bundan hareketle uluslararası kuruluşlar ve diğer ülkelerle çok sayıda ortak çalışma yürütülmektedir. Öte yandan uluslararası arenada adalet hizmetleri alanında yapılan çalışmalar da titizlikle takip edilmektedir.

Bunlar içerisinde ülkemizin kurucu üyelerinden olduğu Avrupa Konseyi tarafından yürütülen çalışmalar ayrı bir önem taşımaktadır. Avrupa Konseyi tarafından 2002 yılında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin tavsiye kararları doğrultusunda Bakanlar Komitesi’nin kararı ile Avrupa Adaletin Etkililiği Komisyonu (CEPEJ) oluşturulmuştur.

CEPEJ üye ülkelerin adli sistemlerini incelemektedir. CEPEJ bütün yargı sùjelerini dikkate alarak yargının yapılanması konusunda uygulamaya yönelik öneriler sunmak ve makul süre içerisinde adil yargılamayı sağlamaya yönelik etkili yollar bulmak ve yargının etkinliği ile işleyişini iyileştirmek amacındadır.

CEPEJ Avrupa Konseyi üye ülkelerinin adalet hizmetleri alanında gelmiş olduğu yerin mukayeseli olarak belirlenmesi açısından büyük öneme haiz olup, raporları uluslararası alanda dikkatle takip edilmektedir. Ayrıca bu raporlar yargı reformu çalışmalarına büyük katkı sağlamaktadırlar.

Bu doğrultuda iki yılda bir “Avrupa Yargı Sistemleri, Adaletin Etkinliği ve Kalitesi” konulu Raporlar yayınlanmaktadır. Bu raporlar Bakanlığımız tarafından sistemli bir şekilde Türkçe’ye çevrilerek bilim dünyasının ve uygulamacıların bilgisine sunulmaktadır. CEPEJ 2010 yılı verilerine dayanarak hazırlamış olduğu en son raporunu, 20 Eylül 2012 tarihinde yayımlamıştır. Bu Raporun Türkçeye çevirisi kısa süre içerisinde tamamlanacak ve Rapor tüm yargı kamuoyunun bilgisine sunulacaktır.

Değerli Milletvekilleri,

Gittikçe artan uluslararası ilişkiler, uluslararası ticari ilişkiler, sınır aşan yatırımlar ve nüfus hareketleri gibi olgular adalet alanında çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir.

Bu sorunların aşılması için başlangıç mahiyetinde bir çalışmayı 2012 yılı içerisinde yürütmüş bulunmaktayız. Bu çalışma ile Bakanlığımızın yurt dışı teşkilatının ilk nüvesi oluşturulmuştur. Teşkilat Kanunumuzun yenilenmesi ile bu konuda daha geniş bir organizasyon modeli öngörülmektedir.

Bu teşkilatın,

- Uluslararası adli yardımlaşma işlemlerinin geliştirilmesini,
- Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın adli işlerinin daha etkin yürütülmesini,
- Diğer devletler ve uluslararası örgütlerle ilişkilerin gelişmesini, sağlamasını beklemekteyiz.

Çalışma kapsamında ihtiyaçlar dikkate alınarak 12 Nisan 2012’de Dışişleri Bakanlığı ile protokol imzalanmış ve bu çerçevede ilk defa Londra, Berlin, Paris, Washington ve Lahey ile Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) ve Birleşmiş Milletler nezdindeki Daimi Temsilciliğimizde tamamı hâkim sınıfından olan yedi adalet müşaviri görevlendirilmiştir.

Ülkemiz pek çok ülke ile adli işbirliği yapmakla birlikte coğrafi, tarihi ve kültürel bağlara sahip olduğumuz, komşuluk ilişkisi içerisinde bulunduğumuz bölge ülkeleri ile adli işbirliği ayrı bir öneme haiz bulunmaktadır.

Bölge ülkeleri ile mevcut ilişkilerin daha da geliştirilmesi yönünde gösterilecek faaliyetlerin koordineli yürütülmesi ve yeni inisiyatifler alınmasına olanak tanınması amacı ile yapılacak çalışmaların bir proje çerçevesinde devam ettirilmesi gerekmekte olup, bu nedenle bölgesel adli işbirliği projesi yürütülmektedir.

İşbirliği yapılacak ülkeler;

- Balkanlar
- Ortadoğu ve Kuzey Afrika
- Kafkaslar ve Orta Asya

olmak üzere, coğrafi konum ve hukuk sistemi farklılıkları gözetilerek üç bölgeye ayrılmıştır. Proje 38 ülkeyi kapsamaktadır.

Proje kapsamında;

- Öncelikle ikili işbirliğinin arzu edilen noktaya çıkarılması için temel işbirliği alanı olan adli yardımlaşmada etkinliğin sağlanması, ikili eğitim programları düzenlenmesi, ikili proje ve çalışmalar gerçekleştirilmesi,

- Bölgesel işbirliğinin geliştirilmesi için, bölge ülke temsilcilerinin tamamının katılacağı adli işbirliği konularında toplantı ve eğitim programları, irtibat ağı oluşturulması, bölgesel düzeyde sözleşme ve kurumsal alt yapı çalışmalarının yapılması,

hedeflenmektedir.

Değerli Milletvekilleri,

Adli yardımlaşma ihtiyacı, ülkeleri birbirleri ile ilişkide bulunmaya, bunun ötesinde işbirliğine de zorlamaktadır. Adli yardımlaşma temelinde yapılan işbirliğinin, diğer hukuki alanlarda da görüş alışverişinde bulunulması ortak proje ve çalışmalar gerçekleştirmek suretiyle işbirliğinin büyüyerek devam ettirilmesine zemin oluşturulabilecektir.

Adli yardımlaşmaya vermiş olduğumuz önem nedeniyle ülkemiz ile diğer ülkeler arasındaki adli işbirliğine ilişkin çalışmalar ikili düzeyde gerçekleştirilmekte olup birçok ülke ile ticari, cezai ve hukuki alanda adli yardımlaşma anlaşmaları akdedilmiş ve akdedilme süreci halen devam etmektedir. Ayrıca işbirliği protokolleri, ortak açıklamalar ve çalışma programları da yapılmaktadır.

İNSAN HAKLARI ALANINDAKİ ÇALIŞMALAR

Değerli Milletvekilleri,

Ülkemizde son yıllarda gittikçe gelişen insan hakları anlayışı birçok alanda sonuçlarını göstermektedir. Mevzuat ve uygulama kaynaklı şikayetlerin, yapılan değişiklikler ve uygulamadaki olumlu gelişmeler sonucu geçmişe oranla önemli ölçüde azaldığını görmekteyiz.

İnsan hakları standartlarının geliştirilmesi için geçtiğimiz süreç içerisinde Bakanlık bünyesinde kurumsal bir yapılanmayı hayata geçirmiş bulunmaktayız.

Bu yapılanma, AIHM nezdindeki tüm süreçlerin yürütülmesini üstlenmenin yanı sıra, “İnsan Hakları İhlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planı” hazırlıklarını da kapsamaktadır. Önümüzdeki günlerde kamu kurumlarının eşgüdüm içerisinde hareket etmesi, sorun alanlarının ortadan kaldırılması ve sonuç olarak insan hakları konusunda kamuda daha inisiyatif alan, aktif bir anlayışın yerleşmesi yolunda önemli mesafe almayı beklemekteyiz.

Değerli Milletvekilleri,

Malumunuz olduğu üzere Ülkemiz, Avrupa Konseyi’ne 1949 yılında 12 nci üye olarak katılmıştır. Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 4 Kasım 1950 tarihinde imzalamış ve 18 Mayıs 1954 tarihinde ise yürürlüğe konulmuştur.

Ülkemiz 1987 yılında AİHM'e bireysel başvuru hakkını tanımış olup; 1990 yılında ise bu uluslararası Mahkemenin yargı yetkisini kabul etmiştir. Bu süreç dahilinde, AİHM tarafından Türkiye aleyhine verilen ilk karar, 23 Mart 1995 tarihli Loizidou/Türkiye kararı olmuştur.

Ne yazık ki Türkiye, AİHM'e bireysel başvuru hakkını tanıdığı 1987 yılından ve özellikle 1998'de 11 Nolu Ek Protokolün getirdiği değişikliklerden itibaren aleyhine en fazla sayıda başvuru yapılan ülkeler arasında yer almıştır. Bugün itibariyle Rusya'dan sonra maalesef ikinci ülke durumundadır. Ayrıca ne yazık ki 47 Avrupa Konseyi ülkesi arasında hakkında en çok ihlal kararı verilen ülke de Türkiye'dir.

30 Eylül 2012 itibarıyla ülkemize karşı yapılan ve AİHM önünde derdest bulunan başvuru sayısı 16.850 olup, bu sayı AİHM'e yapılan toplam başvuru sayısının yaklaşık % 12,1'ini oluşturmaktadır. Aynı tarih itibarıyla birinci sırada yer alan Rusya'ya karşı yapılan ve derdest olan başvuru sayısı ise 30.950 olup, toplam başvuru sayısı içindeki oranı %22,2'tir. İtalya bu sıralamada 14.550 başvuru sayısı ve % 10,04'lük oranla üçüncü sırada yer almaktadır.

Yine 1959–2011 yılları arasında Türkiye aleyhine verilen ihlal kararı sayısı 2404 olup, ülkemizi 1651 ihlal kararı ile İtalya ve 1140 ihlal kararı ile Rusya takip etmektedir.

AİHM kararları, Sözleşmenin 46 ncı maddesi uyarınca bağlayıcı olup, bu kararların icra edilip edilmediği Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesince denetlenmektedir. 2011 yılı sonu itibariyle icra edilmeyi bekleyen 1780 karar sayısı ile ülkemiz, hakkında icra edilmeyi bekleyen 2522 karar ile İtalya'dan sonra ikinci sırada bulunmaktadır. Rusya bu sıralamada 1087 karar ile üçüncü sıradadır.

İhlale konu olaylara baktığımızda olayların büyük çoğunluğunun 2001 yılı öncesine ait olduğu görülmektedir.

Değerli Milletvekilleri,

Bu tablonun değiştirilmesi kararlılığında olduğumuzu huzurlarınızda ifade etmek isterim. Bu bağlamda öncelikle, 2011 yılının Haziran ayında Bakanlık içi bir tasarrufla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önündeki savunmaların ve kararların icrası sürecinin tek elden yürütülmesi amacıyla, İnsan Hakları Daire Başkanlığı kurulmuştur. 26 Ağustos 2011 tarihli ve 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile bu Başkanlık yasal statüye kavuşturulmuştur.

Söz konusu KHK ile Türkiye’de ilk kez, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne yapılacak savunmaların hazırlanmasından ve bu Mahkeme tarafından verilen kararların icra sürecinin takibinden yasal olarak sorumlu bir birim kurulmuştur.

14 Kasım 2011 tarihinde Dışişleri Bakanlığı ile Bakanlığımız arasında imzalanan ve 1 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe giren İşbirliği Protokolü ile savunmaların hazırlanması ve AİHM kararlarının icrasına ilişkin görevlerin de ifasına Bakanlığımızca fiilen başlanılmıştır.

Ayrıca kuruluş aşamasını takiben gecikmeksizin sorunlar ve çözüm önerilerinin tespiti için çalışmalar yürütülmüştür.

Bu çalışmalar neticesi ilk ele aldığımız konu Mahkeme önünde yoğun şekilde ihlale neden olan uzun yargılamalar olmuştur. AİHM önünde bekleyen bu neviden dava yükünü hafifletmek amacıyla Interlaken ve İzmir deklarasyonlarında yapılan çağrılar da göz önünde bulundurularak, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine muhatap 14 Kasım 2011 tarihli mektup ile AİHM önündeki derdest uzun yargılama başvurularına yönelik bir iç hukuk mekanizması kurulması taahhüt edilmiştir.

Daha önce de belirttiğim gibi geçmişte yargılamaları makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla AIHM'e başvuran vatandaşlarımızın AIHM'in kararını beklemeden varsa mağduriyetlerinin giderilmesine yönelik etkin bir sistem getirilmesi amaçlanmıştır.

Bu konuda hazırlanan Kanun Tasarısında, 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun ile getirilen iç hukuk yoluna paralel bir çözüm yolu öngörülmüştür. Bu sistemle, hali hazırda Bakanlığımızca yürütülen dostane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon yöntemi ile başvuruların sistematik biçimde sonuçlandırılmasından esasen farklı bir usul getirilmiş olmayacaktır.

Değerli Milletvekilleri,

Bu konuya ilişkin olarak faaliyetlerin daha etkin yürütülmesi için alt-yapıya ilişkin bazı önlemler alınmıştır.

Bu önlemlerden birisi iletişim alt yapısının güçlendirilmesidir. Bir diğer önlem ise Mahkeme nezdindeki kapasitemizin güçlendirilmesi için çok sayıda hâkim ve savcının görevlendirmesidir. Bu görevlendirmeler sonucu tecrübe ve bilgi aktarımı bakımından ciddi oranda fayda sağlanmıştır.

Ülkemizde insan hakları standartlarının güçlendirilmesi için alacağımız önlemler “İnsan Hakları İhlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planı”nda ayrıntılı olarak yer alacaktır.

Halen Taslak halinde bulunan Eylem Planında;

- Yaşama hakkı ihlallerinin önlenmesi,
- İşkence ve kötü muamelenin önlenmesi,
- Yaşama hakkı ile işkence ve kötü muamale ihlallerine yönelik etkin soruşturma yapılması,

- Özgürlük ve güvenlik hakkı ihlallerinin önlenmesi,
- Makul sürede yargılanmanın sağlanması,
- Mahkemeye erişim hakkının etkin bir şekilde sağlanması,
- Savunmanın etkinliğinin artırılması,
- Yargı kararlarının etkin şekilde icrasının sağlanması,
- Özel hayatın ve aile hayatının korunması,
- Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü önündeki engellerin ortadan kaldırılması,
- İfade ve basın hürriyetinin en geniş manada sağlanması,
- Toplanma ve örgütlenme özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılması,
- Mülkiyet hakkı ihlallerinin önlenmesi,
- Eğitim, araştırma ve farkındalık artırıcı faaliyetlere devam edilmesi

olmak üzere toplam 14 ana başlığa ve bunların alt başlıklarına yer verilmiştir.

Taslak halindeki bu Eylem Planı, ilgili diğer kurumların görüşü alınmak üzere gönderilmiştir. Bu kurumlardan bir kısmı Taslak Eylem Planına ilişkin görüşünü göndermiş, bir kısmı ise halen göndermemiştir. Kurumlardan alınan cevaplar değerlendirilerek Taslağa işlenmiş, bununla birlikte geline son aşamaya ilişkin önümüzdeki günlerde ilgili kurumların tekrar görüşleri alınacaktır.

Yine bu süreçte AIHM ve Avrupa Konseyi Kararların İcrası Dairesi ve Avrupa Birliği Komisyonu ile de görüş alışverişinde bulunulmasının

değerlendirilmesi devam etmektedir. Tüm bunlardan sonra nihai Şekli verilecek olan ve Bakanlar Kurulu'na sunulurak hayata geğirilecek bu Eylem Planı, ileride atılacak adımlar için yol haritası niteliği taŐıyacaktır.

Yine yapılan çalışmalar sonucunda, güncellenen Yargı Reformu Strateji Belgesine insan hakları konulu bir bölüm açılmıştır.

Değerli Milletvekilleri,

İnsan hakları standartlarının gclendirilmesi bahsinde öngördüğümüz bazı değişiklikler de halen hazırlıklarını sürdürdüğümüz 4 nc Yargı Paketinde yer alacaktır.

Tasarı ile insan haklarına saygının, bu konuda ortaya çıkan aksaklıkları kendi iç hukukumuzda çözüme bağlama ilkesinin gereğinin yerine getirilebilmesi ve lkemizin AİHM önündeki davalar açısından görünümünün daha iyi bir noktaya taşınabilmesi hedeflenmektedir.

Değerli Milletvekilleri,

Konuşmamın başında da belirttiğim gibi daha iyi bir yargı sistemi için bugün devletimizin tüm kurumları canla başla gayret göstermektedir.

Bu gayretle tamamlanan birçok faaliyet bulunmaktadır. Bazı alanlarda yürütülen çalışmaların sonuçlarının ise eksiksiz biçimde alınması zamana bağlıdır.

Önümüzdeki süreçte yapılan çalışmaların sonuçlarının bütün yönleriyle hissedilmesini hep birlikte göreceğiz.

Bu kapsamda dikkatle takip ettiğimiz veriler;

- Yargıtay ve Danıştay'ın iş miktarlarına ilişkin veriler,
- İlk derece mahkemelerindeki yargılamalara ilişkin süreler,
- Cumhuriyet savcılıklarında dosya bekleme süreleri,
- AİHM'e başvuru sayıları ve bunların sonuçlarına ilişkin bilgiler,
- Tutuklu ve hükümlü sayılarına ilişkin veriler,
- Bozma oranları,

Gibi birçok alanda toplanmaktadır.

Bu konulardaki rakamlar bu güne kadar olduğu gibi bugünden sonra da ciddi tahlillere tabi tutularak değerlendirilecektir. Gereken adımların atılmasında ise hiçbir tereddüt gösterilmeyecektir.

Değerli Milletvekilleri,

Sözlerime son vermeden önce bu yıl içerisinde uğradıkları silahlı saldırı sonucu hayatlarını kaybeden şehitlerimiz Ovacık Cumhuriyet savcısı Murat UZUN ve Doğubeyazıt Cumhuriyet savcısı Hakan KILIÇ'a bir kez daha Allah'tan rahmet, yakınlarına, yargı camiasına ve milletimize başsağlığı dilerim.

Adalet hizmetlerini en iyi noktaya taşıma gayesi doğrultusunda hazırladığımız Adalet Bakanlığı bütçesini Yüksek Komisyonunuzun takdirlerine sunuyor, 2013 yılı Bütçesinin tüm yargı teşkilatına, Devletimize ve Milletimize hayırlı olması temennisiyle Bakanlığım, tüm yargı teşkilatı ve şahsım adına teşekkür ediyorum.

Komisyonun değerli Başkan ve üyelerini saygıyla selamlıyorum.

